

БРЕНДИНГ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК МАРКЕТИНГОВИЙ ХІД ТА СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

ENERGY EFFICIENCY OF ENTREPRENEURSHIP AS A MARKETING PROCEDURE AND A WAY TO INCREASE EFFICIENCY OF ENTERPRISES

УДК 338

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct60-13>

Дем'яненко Н.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри підприємництва
і права
Полтавський державний аграрний
університет

Басюк Т.С.

студент
Полтавський державний аграрний
університет

Захаров І.О.

студент
Полтавський державний аграрний
університет

Demianenko Nataliia

Poltava State Agrarian University

Basyuk Tatiana

Poltava State Agrarian University

Zakharov Igor

Poltava State Agrarian University

У статті проведено аналіз брендингу енергоефективності підприємництва як маркетингового ходу та способу підвищення результативності діяльності підприємств. Наведено визначення терміна «енергоефективність» різними організаціями. Охарактеризовано маркетингові складові частини енергоефективності світових брендів. Зазначено, що запровадження енергоефективних технологій та підвищення рівня енергоефективності підприємств мають стратегічне значення. Запропоновано на державному рівні вжити комплекс заходів. Наведено результати техніко-економічного обґрунтування будівництва біогазової установки в ТОВ «Промінь-Приват» Миргородського району Полтавської області. Проведено розрахунки економічної ефективності системи та визначено період окупності проекту. Зазначено, що зростання енергоефективності дає можливість країнам зменшувати залежність від енергоресурсів, зменшити проблеми ненадійності енергопостачання, високих платежів за енергоресурси та екологічної шкоди.

Ключові слова: брендинг, енергоефективність, маркетинг, підприємництво, біогазова установка, енергоресурси.

В статті проведено аналіз брендингу енергоефективності підприємництва як маркетингового ходу та способу підвищення результативності діяльності підприємств. Наведено визначення терміна «енергоефективність» різними організаціями. Охарактеризовано маркетингові складові частини енергоефективності світових брендів. Зазначено, що запровадження енергоефективних технологій та підвищення рівня енергоефективності підприємств мають стратегічне значення. Предложено на государственном уровне принять комплекс мер. Приведены результаты технико-экономического обоснования строительства биогазовой установки в ООО «Промінь-Приват» Миргородского района Полтавской области. Проведены расчеты экономической эффективности системы и определен период окупаемости проекта. Указано, что рост энергоэффективности позволяет странам уменьшать зависимость от энергоресурсов, уменьшить проблемы ненадежности энергоснабжения, высоких платежей за энергоресурсы и экологического ущерба.

Ключевые слова: брендинг, энергоэффективность, маркетинг, предпринимательство, биогазовая установка, энергоресурсы.

The article analyzes the branding of energy efficiency of entrepreneurship as a marketing move and a way to increase the efficiency of enterprises. The definition of the term energy efficiency by different organizations is given. The marketing components of energy efficiency of world brands are characterized. Consumption of fuel and energy resources is a necessary component of both human life and the country's economy. However, increasing needs in society lead to depletion of these resources, and at the same time their consumption has a devastating effect on the environment. These circumstances determine the extreme urgency of energy efficiency issues at various levels of government. Thus, the main task of modern enterprises is the rational use of energy resources and increase their energy efficiency at all stages of production. Rational use of energy resources is extremely important and economically and socially feasible, but the least used and clear way to increase the standard of living of the community in terms of environmental protection. The principles of energy efficiency in the field of increasing the profitability of enterprises remain poorly researched and implemented. Many modern well-known brands prioritize energy efficiency. The high energy intensity of the products of domestic enterprises makes their competitiveness impossible both at the national and global levels. Therefore, energy saving is a very important issue, which is being discussed today not only in Ukraine but also around the world. It is noted that the introduction of energy efficient technologies and increasing the level of energy efficiency of enterprises are of strategic importance. It is proposed to implement a set of measures at the state level. The results of the feasibility study for the construction of a biogas plant in Promin-Privat LLC, Myrhorod district, Poltava region, are presented. The calculations of economic efficiency of the system are carried out and the payback period of the project is determined. It is noted that increasing energy efficiency allows countries to reduce dependence on energy resources, reduce the problems of energy insecurity, high energy bills and environmental damage.

Key words: branding, energy efficiency, marketing, entrepreneurship, biogas plant, energy resources.

Постановка проблеми. Споживання паливно-енергетичних ресурсів є необхідною складовою частиною як життєдіяльності людини, так і економіки країни. Однак щоразу більші обсяги потреб у суспільстві приводять до виснаження запасів цих ресурсів, водночас їх споживання здійснює руйнівний вплив на природне середовище. Зазначені обставини визначають надзвичайну актуальність питань підвищення енергоефективності на різних рівнях управління [3, с. 64]. Отже, основними завданнями сучасного брендингу є раціональне використання енергетичних ресурсів і підвищення їх енергоефективності на всіх стадіях виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження енергоефективності сучасних брендів відображено в працях А.К. Шидловського, М.П. Ковалка, Б.В. Гаприндашвілі, Е.Г. Гашо, М.В. Степанової, М.В. Афанасьєва, Т.І. Салашенко. Однак, незважаючи на значну кількість розробок у цій сфері, залишаються актуальними питання щодо брендингу енергоефективності в підприємстві та маркетингових особливостей його реалізації.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження брендингу енергоефективності підприємництва як маркетингового ходу та способу підвищення результативності діяльності підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Витрати сучасних компаній із кожним роком зростають. Оскільки більшість ресурсів є вичерпними, то відомі бренди у своїй діяльності намагаються застосовувати раціональне споживання енергії.

З 90-х років багато міжнародних проєктів за підтримки Європейської комісії, Програм Thermie, USAID, Tacis та інших товариств зробили акцент на енергоефективності та зробили його пізнаваним брендом. Визначення терміна «енергоефективність» різними організаціями наведено в табл. 1.

А.К. Шидловський та М.П. Ковалка, узагальнюючи визначення, зазначають, що «енергоефективність – це корисна, ефективна витрата енергії» [12, с. 98].

В економічно розвинених країнах визначають економію енергоресурсів, скорочення чисельності викидів та енергоефективність як очевидну складову частину конкурентоспроможної компанії, маркетинговий хід та можливість доступу до енергії у майбутньому. Зростання енергоефективності дає можливість країнам зменшувати залежність від енергоресурсів, узгоджувати проблеми ненадійності енергопостачання, високих платежів за енергоресурси та екологічної шкоди. Власники та менеджери підприємств усвідомили, що енергоефективність – це основа конкурентоспроможності та креативного маркетингу компанії на ринку.

Раціональне використання енергоресурсів є надзвичайно важливим, економічно та соціально доцільним, але найменше застосовуваним і зрозумілим способом зростання якості життя громади в умовах збереження довкілля. Залишаються слабо дослідженими та реалізованими принципи енергоефективності у сфері підвищення прибутковості підприємств. Багато сучасних відомих брендів пріоритетним напрямом розвитку вважають енергоефективність (табл. 2).

Законодавчо-нормативні документи України в енергетичній сфері регулюють питання енергозбереження, енергоефективності та встановлюють

відповідну компетенцію органів державної влади, наділяючи їх необхідними правами [13].

Окремі документи у сфері енергозбереження безпосередньо стосуються питань зменшення використання енергії, механізмів вжиття заходів із енергозбереження та їх фінансування [5]. Хоча нині у сфері енергоефективності діють близько 50 національних стандартів групи енергозбереження, в Україні не існує чіткого механізму стимулювання вжиття енергоощадних заходів, немає правил і механізмів їх регулювання, але є економічне стимулювання енергоефективності.

Відповідно до законодавства України, енергозбереження – це діяльність (організаційна, наукова, практична, інформаційна), яка спрямована на раціональне використання та економне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів у національному господарстві і яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів [9].

Висока енергоємність продукції вітчизняних підприємств унеможливує її конкурентоспроможність як на національному, так і на глобальному рівнях, тому енергозбереження є дуже актуальним питанням, яке обговорюється сьогодні не лише в Україні, але й в усьому світі [4, с. 215].

Важливим є процес енергоефективності у сільському господарстві. У 2021 році пропонуємо директору ТОВ «Промінь-Приват» Миргородського району Полтавської області (підприємство входить до Групи «Приват») перейняти зарубіжний досвід (фермерських підприємств Німеччини) і побудувати біогазову установку. Ця установка дає змогу переробляти органічну сировину в енергію у вигляді біогазу та в ефективні органічні добрива, що дасть можливість вирішити багато екологічних проблем (викиди вуглекислого газу в атмосферу, забруднення водоймищ, ерозія ґрунтів тощо). Проєкт доцільно закласти у стратегічний план Групи «Приват» та подати заявку на грантове фінансування від Федеральної німецької установи з міжнародного співробітництва "GIZ". Основні переваги придбання зарубіжних біогазових установок включають таке:

Таблиця 1

Визначення терміна «енергоефективність»

Назва організації	Визначення терміна
Житлово-експлуатаційне об'єднання [8]	Це галузь знань, що перебуває на стику інженерії, економіки, юриспруденції та соціології. Означає раціональне використання енергетичних ресурсів, досягнення економічно доцільної ефективності використання наявних паливно-енергетичних ресурсів за дійсного рівня розвитку техніки та технології, а також дотримання вимог до навколишнього середовища.
Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України [6]	Це використання меншої кількості енергії за того ж рівня комфорту в приміщенні та будівлі.
European Business Association [7]	Ефективне використання енергетичних ресурсів, використання меншої кількості енергії для забезпечення того ж рівня енергетичного забезпечення будівель або технологічних процесів на виробництві.

Складові частини енергоефективності різних брендів, 2021 рік

Назва бренду	Складова частина енергоефективності
Сільпо [1]	У супермаркеті «Сільпо Re Cycling» використовується система геотермального опалення та кондиціонування, що скорочує енергоспоживання в п'ятеро, холодильні системи використовують вуглекислий газ замість фреону як холодагенту. На даху супермаркету встановлені 664 сонячні панелі, які генерують 259 тис. кВт/год щороку. Інфраструктура також включає станцію з прийому вторсировини, де за відсортовані відходи нараховують бали у бонусній програмі «Сільпо». На території розташовані шість точок швидкої зарядки електромобілів. Кошики в супермаркеті на 25% виготовлені з переробленого пластику з рибальських сіток.
Ford Motor Company [11]	У 2020 р. «Ford Mustang Mach-E» став новим рекордсменом Книги рекордів Гіннеса серед електромобілів за енергоефективністю.
Mario Cucinella Architects [2]	Будівництво будинків з нульовим електробалансом (zero-energy house). Вони відрізняються достатньою енергоефективністю і нульовим споживанням за рахунок виробництва енергії з поновлюваних джерел. Накопичена енергія рівномірно використовується протягом усього року.
Агропромхолдинг «Астарта-Київ» [10]	Застосовується інтегрована система енергоменеджменту Новооржицького цукрового заводу за міжнародним стандартом ISO 50001. В її основі лежить філософія сталого розвитку, що дає змогу забезпечувати операційну ефективність та довгостроковий розвиток компанії. Завдяки впровадженню стандарту та ефективному управлінню вдалося за 2017–2020 роки зменшити використання природного газу на 19,1%, електроенергії – на 43,2%, а стисненого повітря – на 20%. Загалом було зекономлено понад 4 млн. дол.
Група «Приват» [14]	«ПриватБанк» долучився до програми Державної Установи «Фонд енергоефективності» «Енергодім» для ОСББ. Використання біогазових установок у сільському господарстві.

– закордонні фірми не виготовляють типорозмірних стандартних установок, а розробляють проекти біогазових комплексів для кожного підприємства окремо, виготовляють відповідну технічну базу та збирають споруду;

– біогазові установки роблять комплексними: від ферментації рідких органічних відходів до виробництва електроенергії;

– німецькі фірми для збільшення виробництва біогазу з 1 м³ почали вирощувати та доставляти подрібнену рослинну масу в метантенки; використовують урожай кукурудзи.

Відповідно, маючи біогазову установку, ТОВ «Промінь-Приват» зможе повністю безкоштовно забезпечити особисті потреби в електроенергії та частково потреби сільських населених пунктів. Тепло, яке буде отримане за рахунок охолодження теплообмінника силової установки, буде спрямоване на сушіння насіння, обігрів ферм, будинків, підігрів води для худоби тощо. Наведемо необхідні витрати для будівництва біогазової установки в ТОВ «Промінь-Приват» у табл. 3.

Таблиця 3

Результати техніко-економічного обґрунтування будівництва біогазової установки в ТОВ «Промінь-Приват», 2021 рік

Види витрат	Сума, EUR
Капітальні	380 000,0
Амортизаційні	25 536,0
Обслуговування реактора	9 900,0
Обслуговування електрогенератора	2 250,0
Оплата праці персоналу	960,0
Витрати на сировину (1,5 EUR за 1 м ³ гною)	16 425,0
Всього	55 071,0

Біогазова установка з користю для навколишнього середовища розв'яже проблему ефективного використання та утилізації відходів тваринницьких ферм. Частково отриманий газ буде перероблено в електроенергію, залишок буде використано на потреби підприємства. Обладнання біогазової установки регулюватиметься автоматичною системою контролю. Для управління достатньо одного робітника на 2 години в день. За допомогою звичайного комп'ютера він контролюватиме процес подачі біомаси та працюватиме на тракторі. Для цього перекваліфікують одного з працівників підприємства (він пройде двотижневе навчання на основі програми «GIZ»).

Вартість біогазової установки становить 380 тис. EUR. До її складу входять основний реактор та теплоелектрогенератор. Визначимо прибутковість застосування біогазової установки в табл. 4.

Загалом чистий прибуток від експлуатації біогазової установки з реактором бродіння та теплоелектрогенератором на 60 кВт/год становитиме 146 245 EUR. Термін окупності проекту складає 2,6 роки. Економічні ефекти полягатимуть у незалежності від промислових хімікатів; зменшенні енергоємності агровиробництва та зниженні виробничих витрат. Очікується мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище через запобігання деградації земель.

Запровадження енергоефективних технологій та підвищення рівня енергоефективності підприємств мають стратегічне значення, тому на державному рівні доцільно вжити комплекс таких заходів:

– консолідація інформації, досвіду та напруження за допомогою електронних засобів

Економічна ефективність використання біогазової установки в ТОВ «Промінь-Приват», 2021 рік

Вид матеріалу/показник	Вихід на годину	Вихід на рік	Вартість, EUR	Загальна сума, EUR
Біогаз всього, м ³	29	253 371	x	x
Біогаз решта, м ³	14	122 640	0,12	14 717
Електроенергія, кВт	30	262 800	0,084	22 075
Теплота, кВт	30	262 800	0,012	3 154
Біодобрива, т	0,20	1 719	75	128 890
Рідкі біодобрива, м ³	1,03	9 022	3,6	32 480
Загальна сума			201 316,0	
Чистий прибуток			146 245,0	
Термін окупності, роки			2,6	

(елементи краудсорсингу), професійних та галузевих об'єднань;

– використання майданчиків технологічної платформи Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України для просування ідеології, проєктів та програм у сфері інновацій та енергоефективності;

– розроблення (кожному підприємству) стратегії модернізації і програми енергоефективності, де слід відобразити принцип унеможливлення одноразового використання первинного палива і пріоритетності комбінованого виробництва теплової, електричної енергії, холоду практично не залежно від потужності установки;

– застосування кращих управлінських практик, включаючи міжнародні стандарти ISO, зокрема стандарт енергоменеджменту ISO 50001;

– створення замкнутого циклу виробництва обробленими та приборобудівними підприємствами таким чином, щоб кінцевим продуктом була не тільки готова продукція, але й проєктне рішення під конкретну потребу замовника, в тому числі у сфері обладнання для модернізації і підвищення енергоефективності; це сприятиме розвитку енергосервісного бізнесу;

– підвищення вимог до енергоаудиту; слід не обмежуватися законодавчими вимогами щодо заповнення енергетичного паспорту, а проводити детальне енергетичне дослідження чи інвестиційні енергоаудити, результати яких будуть використані для вжиття заходів щодо модернізації та енергоефективності, в тому числі для діалогу з кредитними інститутами.

Важливо об'єднати технології енергетичної електроніки та цифрові технології з енергетичними технологіями. Цей маркетинговий тренд розвитку електростанцій у перспективі планує запровадити бренд "Huawei".

Висновки з проведеного дослідження.

Отже, загалом можна дати висновку, що завдання маркетингу енергозбереження різних брендів спрямоване на підвищення актуальності використання продукції та методів виробництва за рахунок зростання енергоефективності та врахування

актуальних потреб громади. В перспективі значна увага має приділятися розробленню та застосуванню сучасних технологій, вжиттю економічних та організаційно-технічних заходів для підвищення енергоефективності виробництва. Важливими є інвестиції у розвиток енергозберігаючих технологій, що забезпечать маркетинговий менеджмент, конкурентоспроможність підприємств та сформулюють важливу основу майбутнього.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Fozzy Group відкрив перший «зелений» супермаркет «Сільпо Re Cycling» біля Києва. *Interfax-Україна : інформаційне агентство*. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/investments/702421.html> (дата звернення: 05.10.2021).
2. School of Sustainability. Mario Cucinella Architects. URL: <https://www.mcarchitects.it> (дата звернення: 08.10.2021).
3. Афанасьєв М.В., Салашенко Т.І. Стратегія підвищення енергоефективності промисловості регіону: теоретико-методичні аспекти формування : монографія. Харків : ХНЕУ, 2014. 284 с.
4. Гаприндашвілі Б.В. Енергозбереження як чинник підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств. *Бізнес-Інформ*. 2014. № 8. С. 213–217.
5. Енергетична безпека України: виклики, можливість, сценарії – 2020 / Асоціація біржових та електронних майданчиків. URL: <http://aeaer.com.ua/wp-content/uploads/2013/07/40> (дата звернення: 08.09.2021).
6. Енергоефективність проєктів / Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. URL: <https://saee.gov.ua/uk> (дата звернення: 07.10.2021).
7. Енергоефективність як визначальний тренд сучасності. Як залишатися енергоефективним за допомогою систем захисту від сонця / European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/energoefektyvnist-yak-vyznachalnyj-trend-suchasnosti-yak-zalyshatysya-energoefektyvnym-za-dopomogoyu-system-zahystu-vid-soncya> (дата звернення: 01.10.2021).
8. Енергоефективність. Житлово-експлуатаційне об'єднання. URL: <http://www.tovgeo.vn.ua/9-golovne-menyu/95-energy> (дата звернення: 10.10.2021).

9. Про енергозбереження : Закон України від 16 жовтня 2012 року № 5463-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.10.2021).

10. Компанія «Астарта-Київ» отримала нагороду за лідерство у енергоменеджменті / Агропромхолдинг «Астарта-Київ». URL: <https://astartaholding.com/uk/news/86> (дата звернення: 03.09.2021).

11. Названо найенергоєфективніший автомобіль у світ. Свідок. URL: <https://svidok.online/nazvano-najefekty-vnishy-j-elektromobil-u-sviti> (дата звернення: 01.10.2021).

12. Паливно-енергетичний комплекс України на порозі третього тисячоліття / за заг. ред. А.К. Шидловського, М.П. Ковалка. Київ : УЕЗ, 2001. 398 с.

13. Перелік основних нормативно-правових актів регулювання питань енергоєфективності та енергозбереження / Міністерство енергетики України. URL: <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/doccatalog/list?currDir=208607> (дата звернення: 03.09.2021).

14. «ПриватБанк» долучився до програми Державної Установи «Фонд енергоєфективності» «Енергодім» для ОСББ / ПриватБанк. URL: <https://privatbank.ua/news/2021/2/4/1379> (дата звернення: 03.09.2021).

REFERENCES:

1. Interfax-Ukraine news agency (2020), "Fozzy Group has opened the first "green" supermarket "Silpo Re Cycling" near Kiev". Available at: <https://ua.interfax.com.ua/news/investments/702421.html> (accessed 05 October 2021).

2. Mario Cucinella Architects (2020), "School of Sustainability". Available at: <https://www.mcarchitects.it> (accessed 08 October 2021).

3. Afanasyev, M.V. and Salashenko, T.I. (2014), *Strategiya pidvishchennya energoefektivnosti promislivosti regionu: teoretiko-metodichni aspekti formuvannya* [Strategy for improving the energy efficiency of the region's industry: theoretical and methodological aspects of formation], KhNEU, Kharkiv, Ukraine.

4. Gaprindashvili, B.V. (2014), "Energy saving as a factor in increasing the competitiveness of industrial enterprises", *Biznes-Inform*, vol. 8, pp. 213–217.

5. Association of Exchange and Electronic Platforms (2019), "Energy security of Ukraine: challenges, opportunities, scenarios – 2020". Available at: <http://aeaep.com.ua/wp-content/uploads/2013/07/40> (accessed 08 September 2021).

6. State Agency for Energy Efficiency and Energy Saving of Ukraine (2020), "Energy efficiency of projects". Available at: <https://sae.gov.ua/uk> (accessed 07 October 2021).

7. European Business Association (2020), "Energy efficiency as a defining trend of today. How to stay energy efficient with sun protection systems". Available at: <https://eba.com.ua/energoefektyvnist-yak-vyznachalnyj-trend-suchasnosti-yak-zalyshatysya-energoefektyvnym-za-dopomogoyu-system-zahystu-vid-sontsya> (accessed 01 October 2021).

8. Housing and maintenance association (2020), "Energy efficiency". Available at: <http://www.tovgeo.vn.ua/9-golovne-menyu/95-energy> (accessed 10 October 2021).

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine "About energy saving". Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua> (accessed 03 October 2021).

10. Agropromholding Astarta-Kyiv (2020), "Astarta-Kyiv received an award for leadership in energy management". Available at: <https://astartaholding.com/uk/news/86> (accessed 03 September 2021).

11. Witness (2019), "Named the most energy efficient car in the world". Available at: <https://svidok.online/nazvano-najefekty-vnishy-j-elektromobil-u-sviti> (accessed 01 October 2021).

12. Shidlovsky, A.K. and Kovalko, M.P. (2001), *Palivno-energetichnij kompleks Ukraini na porozhi tret'ogo tisyacholittya* [Fuel and energy complex of Ukraine on the threshold of the third millennium]. UEZ, Kyiv, Ukraine.

13. Ministry of Energy of Ukraine (2020), "List of basic legal acts regulating energy efficiency and energy saving issues". Available at: <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/doccatalog/list?currDir=208607> (accessed 03 September 2021).

14. PrivatBank (2020), "PrivatBank has joined the program of the State Institution "Energy Efficiency Fund" "Energodim" for condominiums". Available at: <https://privatbank.ua/news/2021/2/4/1379> (accessed 03 September 2021).